

Spørgsmål til kilde 1 (af Galilei. Tekst på side 35-36 i *Skabt til at skabe*)

1. Hvordan beskriver Galilei selv forholdet mellem tro og viden / det hellige skrift (Bibelen) og naturen?
2. Galilei kommer omkring den naturvidenskabelige metode, hvor?

Spørgsmål til kilde 2 (fra inkquisitionens dom over Galilei, side 36-37 i *Skabt til at skabe*)

1. Hvilke ord bruger kirken om Galileis lære?
2. Hvordan forholder kirken sig til Bibelen? Forklar, hvordan dette adskiller sig fra Galileis opfattelse

Spørgsmål til metode:

1. Hvilke metoder har du benyttet dig af i din besvarelse af ovenstående spørgsmål?

KILDE 1

Den hellige Skrift og naturen har på samme måde deres oprindelse i det guddommelige ord – den første er dikteret af Helligånden, den anden udfører Guds befalinger meget agtpågivende –; endvidere er Skriftens karakter således, at den – for at stemme overens med den almindelige opfattelse – siger mangt og meget, som åbenlyst afviger fra den absolutte sandhed (hvis man nemlig forstår Skriften bogstaveligt). Naturen er desuden ubønhørlig og uforanderlig og overskrider aldrig grænserne for de love, der er pålagt den, og bekymrer sig ikke om, hvorvidt dens skjulte grunde og måder at virke på er tilgængelige for menneskers fatterne. Derfor lader det til, at ingen af naturens fænomener – de være sig afdækket gennem sanseiagttagelse eller bekræftet ved fornødne eksperimenter – på nogen som helst måde kan drages i tvivl eller bestrides, medens visse steder i Den hellige Skrift – taget bogstaveligt – ikke går i spænd hermed.

Til at fordømme den mening, at jorden bevæger sig, og solen er ubevægelig, angiver disse* følgende grund: Flere steder i Den hellige Skrift adder det, at solen bevæger sig, og at jorden står stille. Da Biblen aldrig kan lyve eller tage fejl, følger med nødvendighed, at den påstand, at solen er ubevægelig og jorden bevægelig, er falsk og forkastelig.

Til dette argument vil jeg først bemærke, at det fra allerhelligste sted er sagt og meget viist fastslået, at Skriften ikke kan lyve, hvis man har erkendt dens sande mening. Denne er imidlertid – det tror jeg næppe, man kan bestride – ofte skjult og meget forskellig fra den rent bogstavelige betydning. Ville man nemlig stille sig tilfreds med sidstnævnte, så kunne man i Den hellige Skrift opdage ikke blot modsigelser og falske påstande, men også tungtvejende kætterier og sågar gudsbespottelser. Thi ved en bogstavelig udlægning af Biblen måtte man tilskrive Gud fødder og hænder og øjne og ligeledes legemlige og menneskelige stemninger som vrede, anger, had og ofte endda forglemmelser vedrørende fortidige og uvidenhed vedrørende fremtidige begivenheder. Den slags udsagn blev dikteret af Helligånden og nedskrevet af de hellige forfattere for at tilpasse dem til den primitive og udannede mængdes fornuft. For dem, som fortjener at blive hævet op over den gemene hob, må disse teksters sande mening begrundes og blotlægges af de lærde fortolkere. Denne opfattelse er så almindeligt udbredt blandt teologer, at det er overflødig at anføre belæg.

Tekst 16: *Galilei om den dobbelte sandhed.*

Efter: S. Sambursky: *Der Weg der Physik*, Artemis Verlag, Zürich und München 1975, kilde 179.

Tekst 17: *Galilei om Biblens udlægning.*

Efter: M. Heidelberger/S. Thiessen: *Natur und Erfahrung*, Rowohlt, Hamburg 1981, p. 207.

* Kopernikus' modstandere

KILDE 2

Tekst 18: *Af Inkquisitionens dom over Galilei, 1633.*

Efter: Idéhistorisk læsebok, band 1, Gidlunds 1982, p. 248–50 i uddrag.

De, Galilei, . . . blev i 1615 anmeldt over for inkquisitionen *for* at anse den af nogle forkyndte falske lære for sand, at solen er verdens centrum og ubevægelig, og at jorden bevæger sig, også med daglig bevægelse . . . og *for* at have svaret på de henvisninger til Den hellige Skrift, som gang på gang blev tilstillet Dem, ved at tolke bemeldte Skrifter efter Deres eget for godtbeholdende.

Da man derefter fremlagde en kopi af et dokument i form af et brev, og *da* der heri forekommer diverse påstande i overensstemmelse med Kopernikus' lære, som er i modstrid med Den hellige Skrifs sande mening og autoritet . . . så blev de 2 sætninger, om solens stabilitet og jordens bevægelse, af de teologiske granskere . . . karakteriseret på følgende måde:

Sætningen, at solen er centrum for verden og ikke bevæger sig fra sin plads, er absurd og falsk filosofisk set og formelt kættersk, da den tydeligvis er i strid med Den hellige Skrift. Sætningen, at jorden ikke er verdens centrum og ubevægelig, men bevæger sig med daglig bevægelse, er ligeledes falsk filosofisk set og må teologisk i det mindste betragtes som en vildfarelse, hvad angår troen . . .

For at en så ødelæggende lære kunne blive helt udryddet og ikke yderligere blive spredt til stor skade for den katolske sandhed, blev der udfærdiget et dekret af den hellige indexkongregation, som forbød de bøger, der behandler denne lære . . .

Da så en bog nylig udkom, hvis titel viser, at De er forfatteren: »Galileo Galileis dialog om de store verdenssystemer«; og *da* den falske lære om

jordens bevægelse og solens stabilitet gennem publiceringen af denne bog for hver dag blev mere og mere udbredt, så blev denne bog underkastet en omhyggelig undersøgelse. I den blev fundet en åbenlys krænkelse af det ovennævnte forbud . . .

Vi udtaler, dømmer og fastslår, at De, ovennævnte Galilei . . . har gjort Dem skyldig i kætteri . . . og at De følgelig er omfattet af alle de censurer og straffe, som findes fastlagt og formuleret i den hellige kanoniske lov og andre love, almene og specielle, vedrørende sådanne tilfælde. Vi glæder os dog over, at De kan befries herfor, *forudsat* at De først af et ærligt hjerte og med en tro, der ikke er påtaget, over for os afsværges, forbander og giver udtryk for afsky for de nævnte misforståelser.